

**ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХАРКІВСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ШАГ»»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Голова Приймальної комісії
ПЗВО «ХТУ «ШАГ»»**

В. Є. Зайцев

02 березня 2020 року

ПРОГРАМА

співбесіди для вступників, які вступають на основі освітньо-

кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста,

здобутого за іншою спеціальністю за спеціальністю

073 «Менеджмент»

(денна, заочна)

Харків 2020

Укладачі:

Замула А.О., к.т.н., доцент, ПЗВО «ХТУ «ШАГ»»

Рецензент:

Кучук Г.А., доктор технічних наук, професор, професор кафедри обчислювальної техніки та програмування Національного технічного університету «ХП»

Розглянуто та ухвалено на засіданні Приймальної комісії ПРИВАТНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ХАРКІВСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ШАГ»» 02 березня 2020 року (протокол № 1 від 02 березня 2020 року).

ВСТУП

Програма фахової співбесіди для конкурсного відбору вступників до ПЗВО «Харківський технологічний університет «ШАГ» (далі — Університет) для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 073 «Менеджмент», які вступають на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю, побудована за синтетичним міжпредметним принципом і складається з окремих розділів, кожен з яких інтегрує матеріал певного функціонального спрямування.

Метою програми фахової співбесіди для конкурсного відбору вступників до Університету для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 073 «Менеджмент», які вступають на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю, є виявлення рівня засвоєних знань та вмінь, визначених галузевим стандартом вищої освіти для фахівців освітнього ступеня «молодший спеціаліст».

Програма охоплює теоретичні і прикладні питання, що в рамках освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста визначають наявність у випускника здібностей виконувати функції, визначені освітньо-кваліфікаційною характеристикою молодшого спеціаліста з таких фахових дисциплін: Менеджмент, Економіка.

Абітурієнту пропонується для відповіді 5 питань. Кожне з питань оцінюється від 0 до 40 балів. Максимально можлива сума балів становить 200.

Критерії оцінки відповідей на запитання в ході співбесіди:

«40–36» балів ставиться, коли студент володіє необхідними знаннями і вміннями у повному обсязі. Відповіді студента демонструють глибоке розуміння матеріалу, правильне застосування знань і умінь, необхідних для відповіді, не містять істотних помилок. Студент точно формулює думки і обґрунтовує їх послідовно, логічно викладає матеріал, виявляє вміння ілюструвати теоретичні знання, аналізує, наводить приклади і розв'язує проблемно-практичні ситуації, робить висновки.

«34–28» балів ставиться, коли студент володіє необхідними знаннями і вміннями (вимоги, що й на оцінку відмінно), проте у засвоєнні мають місце незначні прогалини і окремі неточності. Відповіді студента виявляють розуміння матеріалу, правильне застосування знань і умінь, необхідних для

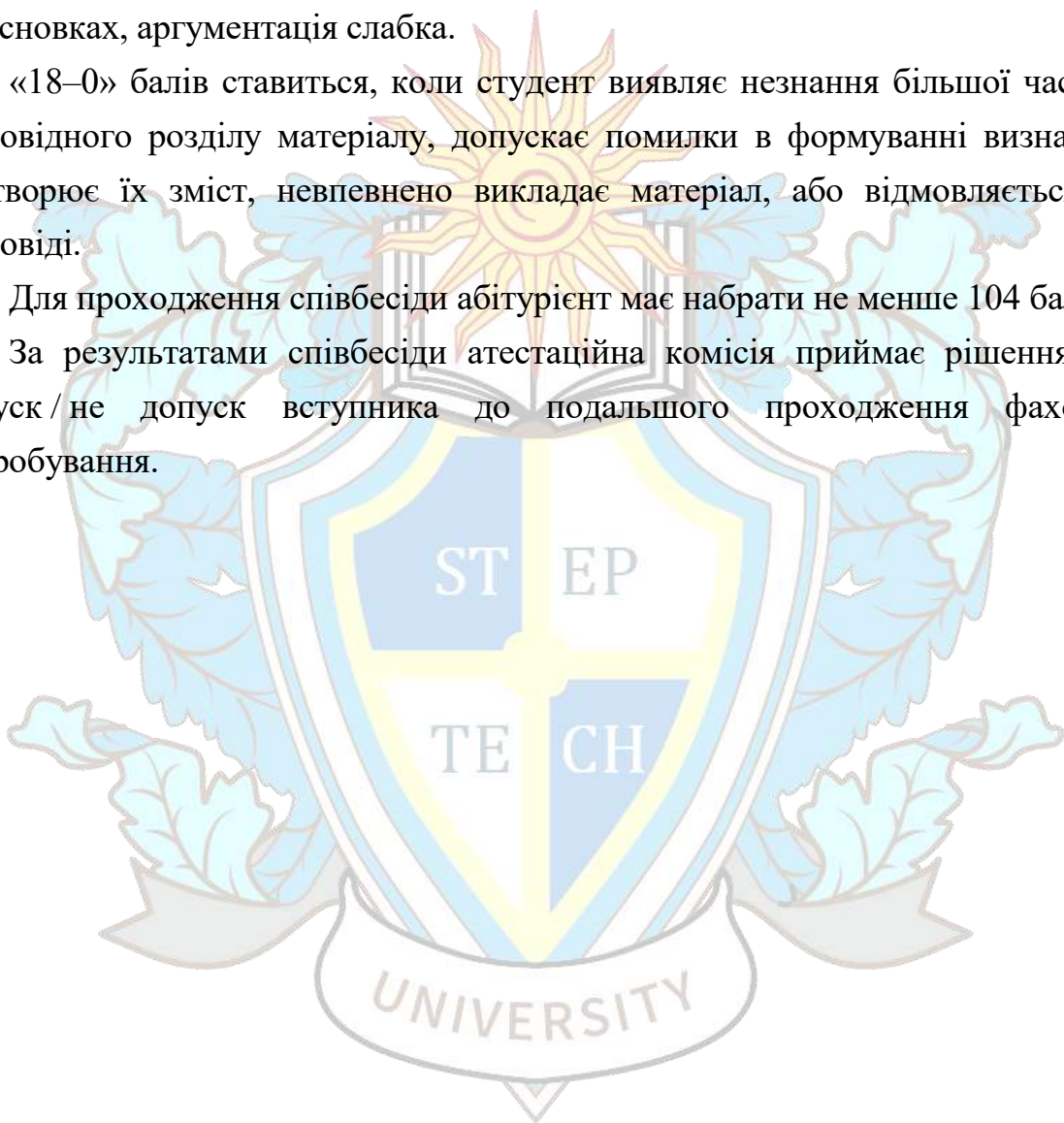
відповіді, але містять окремі помилки і невеликі неточності. При викладенні матеріалу допускається деяка непослідовність, незначні неточності у формуванні думок.

«26–20» балів ставиться, якщо студент володіє знаннями і вміннями з дисциплін, але вони носять розрізнений характер, знання недостатньо глибокі, а вміння проявляється слабо. У засвоєнні навчального матеріалу мають місце суттєві неточності. Відповіді не глибокі, містять істотні помилки, у тому числі у висновках, аргументація слабка.

«18–0» балів ставиться, коли студент виявляє незнання більшої частини відповідного розділу матеріалу, допускає помилки в формуванні визначень, спотворює їх зміст, невпевнено викладає матеріал, або відмовляється від відповіді.

Для проходження співбесіди абітурієнт має набрати не менше 104 балів.

За результатами співбесіди атестаційна комісія приймає рішення про допуск / не допуск вступника до подальшого проходження фахового випробування.

МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту

Організація як об'єкт управління, ознаки та загальні риси. Поділ праці в організації та необхідність управління. Організація як відкрита система. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Базові моделі організації та відповідні до них концепції управління організацією. Еволюція поглядів на сутність менеджменту. Співвідношення категорій «управління», «менеджмент», «адміністрування», «керування». Емпіричний підхід до менеджменту. Управління як наука і мистецтво. Функції менеджменту. Цикл менеджменту. Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту. Менеджери в організації. Ознаки діяльності менеджера. Розподіл управлінської праці. Сфери менеджменту. Рівні менеджменту. Ролі менеджера в організації за Г. Мінцбергом. Якості, необхідні менеджером.

Література: 5, 6, 8–14, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

Тема 2. Розвиток науки управління

Виникнення науки менеджменту та напрямки еволюції управлінської думки. Передумови виникнення науки управління. Підходи до класифікації напрямків розвитку науки управління. Загальна характеристика еволюції наукових підходів до управління організаціями. Ранні теорії менеджменту. Класична теорія менеджменту (школа наукового управління й адміністративна школа управління): напрямки і цілі досліджень; основні здобутки; значення для сучасної практики; обмеженість. Неокласична теорія менеджменту (школа людських стосунків та школа організаційної поведінки): спрямованість досліджень; внесок у розвиток науки управління; основні недоліки. Кількісна теорія менеджменту: основні ідеї; внесок у розвиток теорії управління; напрямки використання досягнень. Інтегровані підходи до управління. Спільні риси інтегрованих підходів до управління. Сутнісна характеристика процесного, системного та ситуаційного підходів до управління: основні ідеї; внесок у розвиток науки управління; практичне застосування. Сучасні напрямки розвитку науки управління. Тенденція посилення технократичного аспекту менеджменту. Орієнтація на технічні та технологічні нововведення.

Гуманізація управління. Глобалізація менеджменту. Об'єднання інтересів бізнесу, суспільства і людини. Модель «конкуруючих цінностей» Р. Куінна.

Література: 5, 6, 8–14, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

Тема 3. Основи теорії прийняття управлінських рішень. Методи обґрунтування управлінських рішень

Поняття і моделі прийняття рішень. Моделі теорії прийняття рішень: класична; поведінкова; ірраціональна. Процес прийняття рішень. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття рішень. Етапи раціональної технології прийняття рішень: діагностика проблеми; накопичення інформації про проблему; опрацювання альтернативних варіантів; оцінка альтернатив; прийняття рішення. Людський та організаційний фактори у процесі прийняття рішення. Індивідуальне та групове прийняття рішень (модель Р. Роскіна, модель Врума-Йеттона, модель Врума-Джаго). Деформації при прийнятті групових рішень. Експертне оцінювання. Метод аналізу ієрархій. Методи творчого пошуку альтернативних варіантів. Методи активізації творчого пошуку альтернативних варіантів. Класифікація методів обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи. Можливості та сфери застосування аналітичних, статистичних, теоретико-ігрових методів та методів математичного програмування. Інструменти обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи прогнозування. Сутнісна характеристика методу «платіжної матриці». Побудова «дерева рішень» та вибір оптимального варіанту. Обґрунтування рішень в умовах невизначеності. Критерії теорії рішень: песимізму, оптимізму, Гурвіца, Лапласа, Байєса. Методи теорії ігор.

Література: 4–6, 8–14, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

Тема 4. Ефективність управління

Ефективність діяльності організації, особливості оцінки. Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загально-організаційна. Підходи до вивчення організаційної ефективності: цільовий; системний; параметричний, з урахуванням фактору часу. Критерії ефективності організаційної діяльності. Ефективність управління. Поняття «ефективність управління». Підходи до визначення ефективності управління:

цільовий; функціональний; композиційний; множинний; поведінковий. Показники ефективності управлінської діяльності. Напрямки підвищення ефективності управління організацією.

Література: 5, 6, 8–14, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

Тема 5. Планування в організації

Поняття і сутність планування в системі управління. Поняття «планування». Місце планування серед функцій управління. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення цілей; розробка стратегії; надання стратегії конкретної форми. Типи планів в організації. Стратегічні та оперативні плани. Короткотермінові та довготермінові плани. Завдання та орієнтири. Ситуаційні фактори планування. Поняття «мета» в управлінні та класифікація цілей організації. Вимоги до вірно сформульованих цілей. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями: сутність, основні етапи, переваги та недоліки. Стратегічне планування в організації. Поняття «стратегія». Елементи стратегії. Рівні стратегії: загально-корпоративна стратегія; стратегія бізнесу; функціональна стратегія; піраміда стратегій. Процес стратегічного планування: визначення місії фірми; зовнішній та внутрішній аналіз; SWOT-аналіз; визначення конкретних цілей діяльності організації; аналіз стратегічних альтернатив та вибір стратегії. Методи вибору загально-корпоративної стратегії. Вибір стратегії бізнесу (типові стратегії за М. Портером). Функціональні стратегії. Надання стратегії конкретної форми. Тактичні та оперативні плани. Програми. Політика. Стандартні операційні процедури. Правила. Бізнес-плани.

Література: 2, 3, 5, 6, 8–14, 16, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

Тема 6. Організація як функція управління

Сутність функції організації та її місце в системі управління. Поняття «організація» та «організаційна діяльність». Основні складові організаційної діяльності. Організаційна структура як результат організаційної діяльності: ступінь складності; ступінь формалізації; ступінь централізації. Основи теорії організації. Загальна характеристика класичної теорії організації: універсальні принципи управління А. Файоля; модель «ідеальної бюрократії» М. Вебера. Поведінковий підхід в теорії організації: системи організації за Р. Лайкертом.

Ситуаційний підхід в теорії організації. Сучасні напрямки розвитку теорії організації. Основи організаційного проектування. Сутнісна характеристика проектування робіт в організації. Методи проектування і перепроєктування робіт в організації. Основні положення моделі характеристик роботи Хекмена-Олдхема. Поняття, принципи класифікації та базові схеми департаменталізації. Делегування повноважень: поняття; елементи процесу делегування; типи повноважень (лінійні, штабні, функціональні). Централізація і децентралізація. Діапазон контролю і фактори, що впливають на його величину. Висока і плоска структури організації. Механізми вертикальної і горизонтальної координації робіт і видів діяльності в організації. Типи організаційних структур управління. Лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична організаційні структури. Мережеві організаційні структури. Переваги та недоліки різних типів організаційних структур. Фактори формування організаційної структури управління. Методи вибору типу організаційної структури. Управління організаційними змінами. Сутність організаційних змін. Модель процесу організаційних змін К. Левіна. Загальна характеристика процесу організаційних змін. Причини опору організаційним змінам. Стратегії подолання опору змінам. Вибір тактики проведення організаційних змін.

Література: 5, 6, 8–14, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

Тема 7. Мотивація

Поняття і сутність мотивації. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації. Поняття «потреби», «спонукання», «стимули», «мотивація». Внутрішнє і зовнішнє винагородження. Сутність мотивування. Зміст основних етапів і послідовність їх реалізації в моделі процесу мотивації. Теорії змісту мотивації. Сутність змістовного підходу до вивчення мотивації. Основні положення ключових теорій змісту мотивації: теорії ієрархії потреб А. Маслоу, теорії ERG К. Альдерфера, теорії набутих потреб Д. МакКлелланда, теорії «мотиваційної гігієни» Ф. Герцберга. Метод збагачення праці. Порівняльний аналіз теорій змісту мотивації. Теорії процесу мотивації. Концепція процесного підходу до вивчення мотивації. Сутнісна характеристика основних теорій процесу мотивації: теорії сподівань В. Врума, теорії справедливості С. Адамса, комплексної теорії мотивації Портера-

Лоулера. Практична цінність теорій процесу мотивації. Проблеми мотивації в сучасній практиці управління.

Література: 5, 6, 8–14, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

Тема 8. Управлінський контроль

Поняття та процес контролю. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів; порівняння реального виконання із стандартами; оцінка та реакція. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; заключний. Порівняльна характеристика видів управлінського контролю. Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові. Сутність та складові операційного контролю. Контроль поведінки працівників: модель; методи оцінки реального виконання; прямий управлінський контроль; замітники прямого управлінського контролю. Ефективність контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю. Дисфункціональний ефект системи контролю та методи його подолання.

Література: 5, 6, 8–14, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

Тема 9. Лідерство

Поняття та природа лідерства. Співвідношення категорій «вплив», «влада», «залежність», «лідерство». Класифікація джерел влади в організації за Дж. Френчем та Б. Рейвенем. Модель джерел влади К. Хейлса. Лідерство як механізм сполучення різних джерел влади. Порівняльна характеристика менеджера і лідера. Теорія особистих якостей лідера. Основна ідея і завдання підходу до вивчення лідерства з позицій особистих якостей. Шкала найсуттєвіших характеристик лідера за Є. Гізеллі. Класифікація особистих якостей успішних керівників за Р. Стогділлом. Основні результати досліджень теорії особистих якостей лідера. Концепції поведінки лідера. Поняття «стиль керування» та «діапазон стилів керування». «Теорія Х» і «Теорія Y» Д. МакГрегора. Авторитарний і демократичний стилі керування. Концепція трьох стилів керування К. Левіна. Двофакторна модель лідерства вчених університету штату Огайо. Концепція лідерства Р. Лайкерта. Модель типів управління Р. Блейка та Дж. Моутон. Висновки за результатами досліджень

поведінкових концепцій лідерства. Концепції ситуаційного лідерства. Загальна характеристика ситуаційного підходу до лідерства. Континуум лідерської поведінки Танненбаума-Шмідта. Модель ситуаційного лідерства Ф. Фідлера. Модель ситуаційного лідерства П. Херсі і К. Бланчарда. Модель «шлях-мета» Хауса Мітчелла. Основні здобутки ситуаційного підходу до вивчення лідерства. Сучасні концепції лідерства. Сучасні підходи до лідерства як поєднання традиційного та ситуаційного підходів. Концепція атрибутивного лідерства. Модель харизматичного лідерства. Концепція перетворюючого (трансформуючого) лідерства. Інтерактивні та сервісні керівники. Емоційне лідерство.

Література: 5, 6, 8–14, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

Тема 10. Комунікації в управлінні

Поняття і процес комунікації. Поняття «комунікація» та її роль в системі управління організацією. Елементи комунікації. Модель процесу комунікації. Зміст основних етапів процесу комунікації. Міжособові та організаційні комунікації. Поняття «міжособові» та «організаційні» комунікації. Усна, письмова та невербальна комунікації, їх форми, переваги та недоліки. Ситуаційна модель вибору носія інформації Ленгела-Дафта. Формальні та неформальні організаційні комунікації. Види формальних комунікацій: низхідні, висхідні, горизонтальні. Роль неформальних комунікацій в системі управління. Поняття «комунікаційна мережа». Типи комунікаційних мереж в групах. Централізовані й децентралізовані комунікаційні мережі. Модель вибору типу комунікаційної мережі в групі. Мережі неформальної комунікації. Відкриті комунікації та діалог. Управління організаційними комунікаціями. Індивідуальні перешкоди на шляху ефективної комунікації. Організаційні комунікативні бар'єри. Шляхи подолання перешкод до ефективної комунікації. Модель вибору стилю комунікації. Розвиток індивідуальних навичок комунікації.

Література: 5, 6, 8–14, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

Тема 11. Інформаційні системи і технології в менеджменті

Етапи розвитку та сутність інформаційних систем в управлінні організацією. Типологія інформаційних систем у менеджменті організацій.

Планування розвитку інформаційної інфраструктури. Управління інформаційними системами в організації. Системи підтримки прийняття управлінських рішень. Корпоративні інформаційні системи. Локальні, регіональні, глобальні інформаційні мережі. Безпека інформаційних систем. Автоматизовані системи управління, обробки та аналізу інформації. Технології оброблення інформації. Математичне та інформаційне забезпечення автоматизованих систем аналізу інформації. Застосування автоматизованих систем для аналізу діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень. Автоматизовані системи управління ресурсами (ERP).

Література: 5, 6, 8–14, 20, 23, 24, 26, 28–32, 34, 36, 38.

ЕКОНОМІКА

Тема 1. Основи економіки. Попит і пропозиція

Попит і закон попиту. Попит на товари в умовах досконало конкурентного ринку. Ринковий попит як сума індивідуального попиту всіх споживачів певного товару. Форми представлення попиту: аналітична, таблична та графічна. Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача. Соціальні ефекти, що ускладнюють зв'язок між індивідуальним і ринковим попитом: ефект «юрби», ефект «сноба», ефект «Веблена». Фактори зміни попиту та їх аналіз. Вплив зміни ціни товару на величину попиту. Вплив зміни нецінових факторів на зміну попиту. Еластичність попиту. Цінова еластичність попиту. Можливі значення коефіцієнта цінової еластичності попиту, їх економічна інтерпретація. Фактори цінової еластичності попиту. Еластичність попиту і виручка продавця. Дохідна та перехресна еластичність попиту. Пропозиція і закон пропозиції. Функція пропозиції. Закон пропозиції. Фактори зміни пропозиції та їх аналіз. Аналіз змін пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції. Еластичність пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Поняття ринкової рівноваги. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Ринкова рівновага за Вальрасом і за Маршаллом. Вплив змін попиту й пропозиції на стан рівноваги, рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку. Павутиноподібна модель ринкової рівноваги. Поняття надлишку споживача і надлишку виробника.

Література: 22, 25, 27.

Тема 2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача

Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Поняття «потреби», «види потреб». Економічні блага, їх класифікація. Поняття «корисність», її особливості; спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем. Закон спадної граничної корисності блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної і граничної корисності. Закони Госсена. Закон спадної корисності блага, його графічне подання. Оптимізація споживання за умови множинності споживаних благ. Вплив на поведінку споживача бюджетних стримувань і цін на блага. Модифікація функції корисності як залежності між кількістю споживаних благ і рівнем корисності за умови бюджетних обмежень. Сутність раціонального вибору споживача. Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Поняття «рівноваги споживача». Модель споживання набору благ. Еквімаржинальний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача. Поняття «попиту на благо». Моделювання поведінки споживача, який прагне раціоналізувати свій вибір з урахуванням спадної граничної корисності блага: визначення індивідуального попиту на благо.

Література: 22, 25, 27.

Тема 3. Мікроекономічна модель підприємства.

Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, як економічна організація, як найважливіший різновид мікросистем. Підприємство як закупівельна система, як товаровиробник, як продавець. Динамічність зовнішнього середовища та його вплив на внутрішню динаміку виробництва. Поняття: адаптивність, гнучкість та гомеостатичність виробничо-ринкової системи. Підприємство як центр прийняття рішень. Мотивація поведінки підприємства. Основні види вибору підприємства: що виробляти (продукція, роботи, послуги)? як виробляти (технологія, фактори виробництва)? для кого виробляти (ринки, споживачі, ціни)? Фактор часу та періоди у функціонуванні оптимального та рівноважного станів підприємства. Найважливіші параметри підприємства як

мікроекономічної моделі. Фактори виробництва, їх групування та варіації. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукт. Витрати виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до визначення. Альтернативні витрати та їх склад. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття: загальний (сукупний, валовий), середній та граничний виторг. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Різні концепції прибутку. Сукупний, середній та граничний прибуток.

Література: 22, 25, 27.

Тема 4. Теорії підприємств і основи підприємництва

Поняття підприємства як первинної економічної ланки виробничої сфери. Цілі та напрями діяльності підприємства. Правові основи функціонування підприємств в Україні. Основні теоретичні моделі підприємства: неокласична, інституціональна, еволюційна, підприємницька, агентська, інтеграційна, їх сутнісна характеристика. Сутність господарської діяльності. Сутність та основні функції підприємницької діяльності. Моделі підприємництва. Правове забезпечення підприємницької діяльності в Україні. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності: одноосібна власність, товариства, корпорації. Виробнича та посередницька діяльність. Договірні відносини і партнерські зв'язки в підприємницькій діяльності. Сутність договору. Види договорів: установчий та підприємницький. Класифікація договорів за сферами діяльності. Структура договору. Форми співробітництва підприємців у різних сферах здійснення підприємницької діяльності. Міжнародна підприємницька діяльність, її суб'єкти. Різновиди зовнішньоекономічної діяльності. Регулювання міжнародної підприємницької діяльності.

Література: 1, 15, 21, 33.

Тема 5. Стартовий капітал суб'єкта підприємництва. Бізнес-планування в підприємстві

Комплексна характеристика сучасної сутності підприємництва і бізнесу. Поняття стартового капіталу. Стартовий капітал та статутний фонд підприємницької структури. Складові стартового капіталу та порядок його визначення і формування. Джерела інформації для визначення величини стартового капіталу. Джерела фінансування підприємницької діяльності:

власні та залучені. Сутність, мета та завдання бізнес-планування. Основні функції та концепції бізнес-планування. Система планів, що розробляється і використовується на підприємстві. Класифікація методів планування. Поняття про календарне планування та диспетчеризацію. Бізнес-планування: призначення, функції, основні розділи. Порядок розробки інвестиційного проекту. Класифікація інвестиційних проектів. Бюджетування як форма планування інвестицій. Оцінка альтернативних конкуруючих і споріднених інвестицій. Технічне проектування, його способи й організація. Будівельне й технологічне проектування. Стадії проектування. Ціноутворення в інвестиційній сфері. Кошторисна документація. Необхідність та принципи складання кошторисів інвестиційних проектів. Прогнозування грошових потоків, часова теорія грошей. Визначення теперішньої та майбутньої вартості грошових потоків. Оцінка якісних факторів інвестиційного проекту.

Література: 1, 2, 3, 15, 21, 16, 33.

Тема 6. Основні риси венчурного капіталу. Ризики венчурної інноваційної діяльності. Оцінка вартості інноваційної компанії

Зміст категорій «венчурний капітал», «венчурна фірма», «венчурне фінансування», «бізнес-янгол». Ринок венчурного капіталу та його структура. Венчурні інвестори як фінансові посередники. Основні напрямки фінансування венчурного капіталу. Фінансові акцептори, венчурні інвестори, фінансові та інформаційні посередники як суб'єкти венчурного бізнесу. Сутність поняття «венчурний ризик». Оцінка ризику венчурного інвестування. Типи ризику. Стратегічні, інноваційні, фінансові і комерційні ризики. Методи оцінки компаній у венчурному інвестуванні: договірний метод, метод мультиплікаторів, метод на основі дисконтованих потоків, венчурний метод, «перший чиказький» метод, метод реальних опціонів. Методи оцінки проектів. Прямі й непрямі корпоративні венчурні інвестиції.

Література: 1, 15–18, 21, 33, 35.

Тема 7. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси

Поняття капіталу. Сутність основних фондів, їх класифікація. Поняття про структуру основних фондів. Оцінка вартості основних фондів (первісна, відновна, справедлива, залишкова, ліквідаційна). Фізичний і моральний знос

основних фондів. Амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий. Просте й розширене відтворення основних фондів. Показники використання основних фондів. Ефективність відтворення та використання основних фондів. Виробнича потужність: поняття, види, особливості її обчислення. Показники використання виробничої потужності. Шляхи підвищення ефективності використання виробничої потужності. Сутність, класифікація і структура оборотних коштів підприємства. Кругообіг оборотних коштів підприємства. Поняття про оборотні фонди та фонди обігу, характеристика їх елементів (виробничих запасів, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів, готової продукції, дебіторської заборгованості, грошових коштів). Нормування оборотних коштів. Показники використання оборотних коштів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів. Сутність нематеріальних активів, їх склад. Характеристика об'єктів промислової та інтелектуальної власності, інших нематеріальних ресурсів. Оцінка нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів.

Література: 2, 7, 22, 38.

Тема 8. Організація виробництва та його обслуговування

Класифікація виробничих процесів і принципи їх раціональної організації. Типи виробництв: одиничне, серійне, масове. Поняття про виробничий і технологічний цикли. Розрахунок тривалості технологічних циклів залежно від способу поєднання технологічних операцій. Поточковий і непоточковий методи організації виробництва. Параметри роботи поточної лінії. Форми раціональної організації виробництва: концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія, диверсифікація, їх сутність і соціально-економічне значення. Порівняльна характеристика типів виробництва. Типи виробництва та вплив на його організаційно-технічну побудову й ефективність. Виробничий цикл та його структура. Методи поєднання операцій та їхній вплив на виробничий цикл. Послідовний, паралельний, паралельно-послідовні способи передачі предметів праці у виробництві. Непоточковий і поточковий методи організації виробництва.

Організація непотокового виробництва. Загальна характеристика потокового виробництва.

Література: 2, 7, 22.

Тема 9. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність

Показники вимірювання обсягів продукції підприємства. Товарна, валова, чиста та реалізована продукція. Поняття якості продукції. Одиничні, комплексні та узагальнюючі показники якості. Методи оцінювання якості продукції. Конкурентоспроможність продукції. Технологія оцінювання рівня конкурентоспроможності продукції підприємства. Шляхи поліпшення якості та конкурентоспроможності продукції. Стандартизація і сертифікація продукції. Державний нагляд за якістю продукції в Україні.

Література: 2, 7, 22.

Тема 10. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Трудові ресурси та персонал підприємства. Склад персоналу на підприємстві. Поняття промислово-виробничого та непромислового персоналу. Якість робочої сили за різними характеристиками. Розрахунок ефективного фонду часу роботи працівників. Визначення чисельності різних категорій працівників та структури персоналу. Поняття змінної, явочної, штатної, облікової, середньооблікової чисельності працівників. Зовнішній і внутрішній рух кадрів. Показники зовнішнього руху кадрів: загальний коефіцієнт обороту робочої сили, коефіцієнти обороту з прийому і вибуття, коефіцієнт поточності кадрів. Причини зовнішнього руху робочої сили. Показники стабільності кадрів. Види внутрішнього руху кадрів, показники вимірювання. Колективний договір. Кадрова політика і система управління персоналом: мета, функції, принципи здійснення. Оцінка персоналу, її види. Функції оцінки персоналу та напрями використання її результатів. Колективний договір на підприємстві: мета, порядок укладання, основні розділи. Сутність продуктивності праці. Методи вимірювання продуктивності праці: натуральний, трудовий, вартісний. Показники продуктивності праці. Прогнозування зміни продуктивності праці на підприємстві за рахунок різних факторів. Сутність та функції оплати праці. Державна політика та законодавство з оплати праці. Тарифні угоди. Організація оплати праці на підприємстві. Тарифна система та її елементи. Форми оплати праці

працівників. Характеристика різних систем оплати праці. Оплата праці керівників, фахівців і службовців. Основана та додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати. Доплати і надбавки до заробітної плати: види, порядок нарахування. Система мотивації трудової діяльності. Моделі мотивації. Класифікація методів мотивації результативності діяльності. Організація преміювання персоналу. Принципи побудови системи преміювання. Участь працівників у прибутку (доходах) підприємства.

Література: 2, 7, 22.

Тема 11. Витрати підприємства

Поняття витрат. Різновиди витрат: операційні та інвестиційні витрати. Класифікація витрат за об'єктами формування, способом включення у собівартість продукції, реакцією на обсяг виробництва. Поділ витрат за економічними елементами. Співвідношення прямих і непрямих, змінних і постійних витрат та їх практичне значення. Система управління витратами. Важливість обґрунтування рівня витрат і контролю їх формування за центрами відповідальності. Особливості управління витратами у коротко- і довгостроковому періодах. Кошторис виробництва: призначення, основні складові. Графічний та аналітичний методи визначення критичного обсягу виробництва. Поняття собівартості. Види собівартості. Поняття цехової, виробничої та повної собівартості продукції. Калькулювання собівартості. Об'єкти калькулювання, калькуляційні одиниці, статті калькулювання. Методи калькулювання. Характеристика основних калькуляційних статей витрат. Проблеми розподілу непрямих витрат при калькулюванні у багатопродуктовому виробництві. Пошук резервів зниження собівартості продукції підприємства. Витрати операційної і звичайної діяльності. Витрати операційної діяльності, які не включаються до собівартості продукції. Класифікація витрат за окремими ознаками. Витрати на гривню товарної продукції. Сутність і призначення групування витрат за економічними елементами. Склад економічних елементів витрат. Розрахунок кошторису виробництва за економічними елементами. Сутність і призначення групування витрат за статтями калькуляції. Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Об'єкти калькулювання й калькуляційні одиниці. Методи калькулювання собівартості продукції. Методи віднесення непрямих витрат на

окремі види продукції. Методи калькулювання собівартості в комплексних виробництвах: прямої локалізації витрат, виключення витрат, розподілу витрат, комплексний метод; сфера та умови їх застосування. Характер поведінки витрат залежно від обсягу виробництва й рівня використання виробничих потужностей. Логістичні витрати. Планування доставки товарів до посередників, споживача. Види цін та сфери їх застосування. Класифікація цін. Методи ціноутворення на підприємстві. Цінова політика підприємства. Методи встановлення ціни. Система знижок і доплат до ціни. Шляхи вдосконалення ціноутворення на продукцію підприємства.

Література: 2, 7, 22, 38.

Тема 12. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Поняття доходу (виручки). Прибуток — основний показник фінансово-економічної діяльності підприємства. Види прибутку. Порядок визначення фінансового результату діяльності підприємства. Поняття ефективності. Види ефективності. Рентабельність як показник ефективності діяльності підприємства. Види рентабельності. Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства. Фінансовий стан підприємства, його фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність активів. Джерела формування прибутку підприємства. Напрями використання прибутку. Визначення маржинального доходу та порога безбитковості. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Система показників рентабельності. Оцінка соціально-економічної ефективності виробництва. Методи визначення порівняльної ефективності варіантів виробничих господарських рішень. Фактор часу в оцінці ефективності діяльності підприємства. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства.

Література: 2, 7, 22, 38.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абчук В.А. Курс предпринимательства / Абчук В.А. СПб: Идательство «Альфа» – 2001. – 544 стр. с ил.
2. Акер Д. Стратегическое рыночное управление / Д. Акер. Пер. с англ.; под ред. Ю.Н. Каптуревского. – СПб.: Питер, 2002. – 544 с.

3. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. – СПб.: Питер Ком, 2002. – 416 с.
4. Василенко В.А. Теорія і практика розробки управлінських рішень [текст]: Навчальний посібник/ В.А. Василенко.- К.: ЦУЛ, 2013. – 420 с.
5. Гаєва О.В., Ковальська Н.І., Лозинська Л.О. Основи менеджменту: Навч. Посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 524 с.
6. Герчикова И.Н. Менеджмент: учебник для вузов/ И.Н. Герчиков. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2010. – 511 с.
7. Гетьман О.О. Економіка підприємства : Навч. посіб. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. - 2-ге вид. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 488 с.
8. Гірняк О.М. Менеджмент. Теоретичні основи і практикум: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти/ О.М. Гірняк, П.П. Лазановський. – К. : Магнолія плюс, Львів: «Новий світ – 2000», 2003. – 336 с.
9. Гончаров В.И. Менеджмент: учебное пособие / В.И. Гончаров. – Минск: Современная школа, 2010. – 635 с.
10. Дафт Р.Л. Менеджмент: учебник / Р.Л. Дафт. – 10-е изд. – СПб.: Питер, 2015. – 864 с.
11. Дикань Н.В. Менеджмент/ Н.В. Дикань, І.І. Борисенко. – К.: Знання, 2008. – 364 с.
12. Друкер П. Эффективное управление [текст]/ П. Друкер. - М.: ФАИР-пресс, 2008. – 213 с.
13. Дяченко Т.О. Основи менеджменту: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2010. – 176 с.
14. Заславська К.А. Менеджмент підприємств малого бізнесу: Навчальний посібник Харків : ХНЕУ, 2011. – 199 с.
15. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія. – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2008. – 397 с.
16. Идрисов А.Б. Стратегическое планирование и анализ эффективности инвестиций / А.Б. Идрисов, С.В. Картышев, А.В. Постников. – М.: ИИД «ФИЛИНЪ», 2006. – 272 с.
17. Інвестування: навч. посібник / Г.Б. Погріщук, В.В. Руденко. – Тернопіль : Крок, 2014. – 280 с.

18. Інвестування: підручник / [М.І. Крупка, Д.В. Ванькович, Н.Б. Демчишак та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 454 с.

19. Інновації: проблеми науки та практики Монографія Під ред. В.С. Пономаренка, М.О. Кизима, О.М. Ястремської, Харківський національний економічний університет, НАН України, Наук.-досл. центр індустр. проблем розвитку. – Х. : [ІНЖЕК], 2011. – 272 с.

20. Казначевская Г.Б. Менеджмент: учебник / Г.Б. Казначевская. – Ростов-наДону: Феникс, 2012. – 452 с.

21. Кареба М. І. Управління венчурним бізнесом : опорний конспект лекцій / М. І. Кареба — Миколаїв: МДАУ, 2016. – 114 с

22. Касьяненко В. О. Моделювання та прогнозування економічних процесів / В. О. Касьяненко, Л. В. Старченко. – С.: Університетська книга, 2006. – 185 с.

23. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: навч. посіб. / О.Є.Кузьмін, О.Г.Мельник – 3-е вид., допов. і перероб. – Львів: Нац. ун-т „Львівська політехніка”, „Інтелект-захід”, 2007. – 384 с.

24. Мазаракі А.А. Менеджмент: теорія і практика: навч. посібник/ А.А. Мазаракі, Г.Є. Мошек, Л.А. Гомба та ін. – К.: Атіка, 2007. – 564 с.

25. Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2 т. / Пер. с англ. 2-го изд. — М.: Республика, 1992. — Т. 1. — 399 с.; Т. 2. — 400 с.

26. Мартыненко Н.М. Основы менеджмента: Учебник. - К.: Каравелла, 2003. – 496 с.

27. Менеджмент виробництва та операцій (тестові, проблемні ситуації, практичні завдання). Навчальний посібник// Укл.: Белінський П.І., Комарницький І.Ф., Кравець В.І. – Чернівці: Рута, 2004. – 220 с.

28. Менеджмент: Навчальний посібник/ С.І. Михайлов, Т.І. Балановська, О.В. Новак, О.П. Гоголя та ін. / За ред. С.І. Михайлова. – К.: НУБіП України, 2013. – 536 с.

29. Мескон М. Основы менеджмента: учебник / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – 3-е изд. – М: Вильямс, 2008. – 672 с.

30. Мостенська Т.Л. Менеджмент: підручник / Т.Л. Мостенська, В.О. Новак, М.Г. Луцький, О.В. Ільєнко. - 2-ге видання. - К.: Кондор, 2012. - 758 с.

31. Осовська Г.В. Основи менеджменту: Підручник. Видання 4-е, перероблене і доповнене/ Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К.: «Кондор», 2012. – 664 с.

32. Рульєв В.А. Менеджмент: навчальний посібник /В.А. Рульєв, С.О. Гуткевич. - К.: ЦУЛ, 2011. - 312 с.

33. Сегеда С. Татаревський Як зареєструвати підприємницьку діяльність. Юридична абетка підприємця / Сегеда С. Татаревський Київ. – 2005 –156с.

34. Стадник В.В. Менеджмент [Текст]: підручник / В.В. Стадник, М.А. Йохна. - 2-ге вид., випр., допов. - К.: Академвидав, 2010. - 472 с.

35. Тарасенко С.В. Ризики інвестиційної привабливості : Монографія Львів : Манускрипт, 2011. – 246 с.

36. Туленков М.В. Сучасні теорії менеджменту [Текст]: навчальний посібник/ М.В. Туленков. - К.: Каравела, 2012. - 304 с.

37. Фінансовий менеджмент : Навчальний посібник / [Лепейко Т.І., Миронова О.М., Кривобок К.В., Немашкало К.Р.]. - Харків: ХНЕУ, 2012. – 290 с.

38. Шегда А.В. Основы менеджмента [текст]: учеб. пособие/ А.В. Шегда. - К.: Ово "Знання", КОО, 2013. – 514 с.

